

**ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ
ΝΟΜΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ**

**Αριθμός γνωμοδότησης 27 / 2024
ΤΟ ΝΟΜΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ
ΤΜΗΜΑ Α΄**

Συνεδρίαση της 26^{ης} Φεβρουαρίου 2024

Σύνθεση:

Προεδρεύουσα: Στυλιανή Χαριτάκη, Αντιπρόεδρος ΝΣΚ.

Μέλη: Σταύρος Σπυρόπουλος, Διονύσιος Χειμώνας, Ευτυχία Κασομένου, Κωνσταντίνος Γεωργιάδης, Αντώνιος Αντωνίου, Ελένη Λευθεριώτου, Εμμανουέλα Πανοπούλου, Ουρανία Πατσοπούλου, Γεωργία Παπαδάκη, Νομικοί Σύμβουλοι του Κράτους.

Εισηγήτρια: Γεωργία Παπαδάκη, Νομικός Σύμβουλος του Κράτους

Αριθμός ερωτήματος: Το έγγραφο με αριθμ. πρωτ. 78444/19-5-2023 του Υπουργείου Οικονομικών (ήδη Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών)/ Αυτοτελής Διεύθυνση Ανθρώπινου Δυναμικού και Οργάνωσης/Τμήμα Γ΄.

Περίληψη ερωτήματος: Ερωτάται αν:

- 1) Δύναται να αναγνωρισθεί μισθολογικά, σύμφωνα με τις διατάξεις του ν. 4354/2015, προϋπηρεσία υπαλλήλου που διανύθηκε στην ΑΤΕ ΑΕ και, σε καταφατική περίπτωση, να προσδιοριστούν τα χρονικά διαστήματα κατά τα οποία η προϋπηρεσία αυτή μπορεί να θεωρηθεί ως δημόσια υπηρεσία.
- 2) Δύναται να αναγνωρισθεί βαθμολογικά ως προϋπηρεσία δημοσίου τομέα, σύμφωνα με το άρθρο 98 του Υπαλληλικού Κώδικα, όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει, προϋπηρεσία υπαλλήλου που διανύθηκε στην ΑΤΕ ΑΕ και, σε

καταφατική περίπτωση, να προσδιοριστούν τα χρονικά διαστήματα κατά τα οποία η προϋπηρεσία αυτή μπορεί να θεωρηθεί ως δημόσια υπηρεσία.

3) Δύναται να αναγνωρισθεί βαθμολογικά, σύμφωνα με τις διατάξεις του πδ/τος 69/2016, ως προϋπηρεσία εκτός δημοσίου τομέα, προϋπηρεσία υπαλλήλου που διανύθηκε στην ΑΤΕ ΑΕ και, σε καταφατική περίπτωση, να προσδιοριστούν τα χρονικά διαστήματα κατά τα οποία η προϋπηρεσία αυτή μπορεί να θεωρηθεί ως προϋπηρεσία ιδιωτικού τομέα.

Στο πιο πάνω ερώτημα, το Νομικό Συμβούλιο του Κράτους (Τμήμα Α΄) γνωμοδότησε ως εξής:

Ιστορικό

Από το έγγραφο του ερωτήματος, τα στοιχεία του φακέλου καθώς και του διοικητικού φακέλου που έχει αποσταλεί στο Δικαστήριο, στο οποίο εκκρεμεί σχετική αίτηση ακύρωσης της ενδιαφερόμενης υπαλλήλου, προκύπτει το ακόλουθο πραγματικό:

1. Η υπάλληλος του ερωτήματος είναι μόνιμη υπάλληλος με βαθμό Β΄ του κλάδου ΤΕ-Δημοσιονομικών. Με την .../...2021 απόφαση του Υπουργού Οικονομικών (Γ΄ .../...2021) διορίστηκε σε κενή οργανική θέση δοκίμου υπαλλήλου με βαθμό Δ΄ του κλάδου ΤΕ Δημοσιονομικών στη Δημοσιονομική Υπηρεσία Εποπτείας και Ελέγχου (Δ.Υ.Ε.Ε.) στο Νομό ... , της Γενικής Διεύθυνσης Δημοσιονομικών Ελέγχων της Γενικής Γραμματείας Δημοσιονομικής Πολιτικής του Υπουργείου Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών αναδρομικά από 7-5-2018.
2. Με τις με αριθμ. .../...2019 και .../...2021 αιτήσεις, οι οποίες διαβιβάστηκαν με τα συνημμένα τους στην Αυτοτελή Διεύθυνση Ανθρώπινου Δυναμικού και Οργάνωσης (ΑΔΑΔΟ) του Υπουργείου, η υπάλληλος ζήτησε την αναγνώριση της προϋπηρεσίας της στην Αγροτική Τράπεζα της Ελλάδας για το χρονικό διάστημα από 3-9-2002 έως 27-7-2012 ως πραγματικής δημόσιας υπηρεσίας, σύμφωνα με τις διατάξεις του ν. 4354/2015.
3. Η Αυτοτελής Διεύθυνση Ανθρώπινου Δυναμικού και Οργάνωσης (ΑΔΑΔΟ) του Υπουργείου Οικονομικών (ήδη Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών) διαβίβασε τις αιτήσεις προς εξέταση στο Δ΄ υπηρεσιακό συμβούλιο του Υπουργείου με αρνητική εισήγηση, λαμβάνοντας υπόψη τα αναφερόμενα στην με αριθμ. 753/6-10-2017 βεβαίωση της ΡQH Ενιαία Ειδική

Εκκαθάριση Α.Ε., σύμφωνα με την οποία η ΑΤΕ ως ανώνυμη τραπεζική εταιρεία εισηγμένη στο Χρηματιστήριο δεν ενέπιπτε στις διατάξεις του Κεφαλαίου Α΄ του ν. 3429/2005 (Α΄ 314), αλλά στις διατάξεις του Κεφαλαίου Β΄ του νόμου αυτού (άρθρο 1 παρ. 5 του ν. 3429/2005).

4. Με μεταγενέστερες συμπληρωματικές αιτήσεις, που διαβιβάστηκαν στο ΥΣ, η εν λόγω υπάλληλος κατέθεσε: i) τις με αριθμ. 9506/19-6-2020, 9566/7-7-2020 και 131555/6-5-2022 βεβαιώσεις της ΡQH Ενιαίος Ειδικός Εκκαθαριστής και ii) τις με αριθμ. 7 και 8/2022 αποφάσεις του Πενταμελούς Υπηρεσιακού Συμβουλίου του Διοικητικού Εφετείου Αθηνών και την με αριθμ. 5/2022 απόφαση του Πενταμελούς Υπηρεσιακού Συμβουλίου του Διοικητικού Εφετείου Θεσσαλονίκης. Οι εν λόγω αποφάσεις δέχθηκαν ότι η ΑΤΕ ΑΕ αποτελούσε νπιδ υπαγόμενο στις διατάξεις της περ. στ΄ της παρ. 1 του άρθρου 7 του ν. 4354/2015 και αναγνώρισαν σχετική προϋπηρεσία δικαστικών υπαλλήλων για μισθολογική εξέλιξη, σύμφωνα με τις διατάξεις του νόμου αυτού.

5. Το Δ΄ ΥΣ του Υπουργείου Οικονομικών (ήδη Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών), στην από ... 2022 συνεδρίαση, στην οποία, μεταξύ άλλων, συζητήθηκε η προαναφερθείσα αίτηση αναγνώρισης προϋπηρεσίας στην ΑΤΕ ΑΕ, αποφάσισε ομόφωνα για τη μισθολογική αναγνώριση της προϋπηρεσίας ως πραγματικής δημόσιας υπηρεσίας, με το αιτιολογικό ότι «Η ΑΤΕ είναι νομικό πρόσωπο που εμπίπτει στις διατάξεις του άρθρου 7 παρ. 1 στ΄ του ν. 4354/2015, καθότι αποτελεί νπιδ που ανήκε στο ελληνικό δημόσιο με την πλειοψηφία του μετοχικού της κεφαλαίου και κατά το χρόνο εφαρμογής των διατάξεων του ν. 4354/2015 (1-1-2016), λειτουργεί αποκλειστικά ως ανώνυμη τραπεζική εταιρεία υπό ειδικό καθεστώς εκκαθάρισης, σε αντίθεση με την εισήγηση της υπηρεσίας».

6. Στο ιστορικό του ερωτήματος αναφέρεται επίσης ότι, στην ίδια συνεδρίαση συζητήθηκε υπόθεση υπαλλήλου με τα ίδια, σύμφωνα με την ΑΔΑΔΟ, πραγματικά περιστατικά (δηλ. προϋπηρεσία στην ΑΤΕ ΑΕ), η οποία αναγνωρίστηκε ομόφωνα ως προϋπηρεσία εκτός δημοσίου τομέα, σύμφωνα με την εισήγηση της Υπηρεσίας. Επίσης, ότι, με εξαίρεση την ανωτέρω απόφαση, και τα δύο ΥΣ (Δ΄ και Ε΄) του Υπουργείου Οικονομικών (ήδη Υπουργείο Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών), αναγνωρίζουν έως σήμερα την προϋπηρεσία στην ΑΤΕ ΑΕ ως προϋπηρεσία εκτός δημοσίου τομέα

σύμφωνα με το πδ. 69/2016, αποκλειστικά για βαθμολογική εξέλιξη. Από την έναρξη ισχύος του εν λόγω π.δ/τος, η Αυτοτελής Διεύθυνση Ανθρώπινου Δυναμικού και Οργάνωσης (ΑΔΑΔΟ) έχει προωθήσει προς τα Υπηρεσιακά Συμβούλια:

α) 24 αιτήσεις υπαλλήλων για την αναγνώριση του χρόνου απασχόλησής τους στην ΑΤΕ ΑΕ σύμφωνα με τις διατάξεις του π.δ/τος 69/2016, οι οποίες έγιναν δεκτές από τα ΥΣ και ο χρόνος απασχόλησης αναγνωρίστηκε ως προϋπηρεσία εκτός δημοσίου τομέα, για τη βαθμολογική ένταξη των υπαλλήλων και

β) 3 αιτήσεις υπαλλήλων για την αναγνώριση του χρόνου απασχόλησής τους στην ΑΤΕ ΑΕ ως πραγματική δημόσια υπηρεσία, εκ των οποίων: i) η πρώτη αίτηση έγινε δεκτή (πρόκειται για την επίμαχη αίτηση κατά την εξέταση της οποίας ο χρόνος απασχόλησης στην ΑΤΕ ΑΕ αναγνωρίστηκε ως πραγματική δημόσια υπηρεσία, μισθολογικά από το Δ΄ ΥΣ, ii) η δεύτερη απορρίφθηκε και ο χρόνος απασχόλησης στην ΑΤΕ ΑΕ δεν αναγνωρίστηκε μισθολογικά από το Ε΄ ΥΣ¹, iii) και η τρίτη απορρίφθηκε από το Δ΄ ΥΣ κατά το μέρος που ο υπάλληλος ζητούσε να αναγνωρισθεί ο χρόνος απασχόλησης στην ΑΤΕ ΑΕ μισθολογικά ενώ έγινε δεκτή κατά το μέρος που ζητούσε να αναγνωρισθεί βαθμολογικά, έως το έτος 1996, οπότε η ΑΤΕ ΑΕ εξαιρέθηκε από τον δημόσιο τομέα. Ο υπόλοιπος χρόνος με ξεχωριστή εισήγηση της ΑΔΑΔΟ εξετάστηκε σύμφωνα με τις διατάξεις του π.δ/τος 69/2016 και αναγνωρίστηκε βαθμολογικά ως προϋπηρεσία εκτός δημοσίου τομέα. Με το με αριθμ. 167825/13-10-2022 νεότερο έγγραφο του ενιαίου ειδικού εκκαθαριστή, αναφέρεται ρητά ότι η ΑΤΕ ΑΕ, κατά την ημερομηνία έναρξης ισχύος του ν. 4354/2015 (1-1-2016), δεν περιλαμβανόταν στους φορείς της παρ. 1 του άρθρου 7 του νόμου αυτού.

7. Η ενδιαφερόμενη υπάλληλος και άλλοι 10 υπάλληλοι του Υπουργείου Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών, με αφορμή την υποβολή του ερωτήματος, κατέθεσαν υπόμνημα στο Γραφείο Νομικού Συμβουλίου, διά του πληρεξουσίου δικηγόρου τους, υποστηρίζοντας ότι η ΑΤΕ ΑΕ πληροί τις προϋποθέσεις της περίπτωσης στ΄ της παραγράφου 1 του άρθρου 7 του ν.

---

¹ Και στις δύο αυτές περιπτώσεις, οι αιτήσεις δεν εξετάστηκαν για τη βαθμολογική αναγνώριση διότι δεν είχαν εκδοθεί οι σχετικές αποφάσεις μονιμοποίησης το οποίο αποτελεί προϋπόθεση.

4354/2015, ήτοι: είναι νπιδ που ανήκει στο κράτος (μέχρι τη θέση της σε εκκαθάριση ανήκε στο Ελληνικό Δημόσιο σε ποσοστό άνω του 51%), κατά την έννοια της επίτευξης κρατικού ή δημόσιου σκοπού (ν. 4332/1929), εποπτείας, διορισμού και ελέγχου της Διοίκησής της (άρθρα 22, 27 του ν. 4332/1929) και επιχορηγείτο από κρατικούς πόρους σε ποσοστό τουλάχιστον 51%. Προσκόμισαν δε πέραν των προαναφερθεισών αποφάσεων των Πενταμελών Υπηρεσιακών Συμβουλίων και τις αποφάσεις 9/2022 του Πενταμελούς Υπηρεσιακού Συμβουλίου του Διοικητικού Εφετείου Αθηνών και 151/2022 του Πενταμελούς Υπηρεσιακού Συμβουλίου του Εφετείου Θεσσαλονίκης καθώς και δύο, χωρίς αριθμό ανυπόγραφες, αποφάσεις του Πενταμελούς Υπηρεσιακού Συμβουλίου του Εφετείου Αθηνών, οι οποίες όλες αποφαίνονται υπέρ της αναγνώρισης της προϋπηρεσίας στην ΑΤΕ ΑΕ ως δημόσιας προϋπηρεσίας, για μισθολογική εξέλιξη, με βάση τις διατάξεις του ν. 4354/2015.

8. Η υπάλληλος του ερωτήματος έχει ασκήσει την από ...2023 (αριθμ. καταθ. .../23) αίτηση ακύρωσης ενώπιον του Διοικητικού Εφετείου Αθηνών η συζήτηση της οποίας έχει αναβληθεί, οίκοθεν, για τη δικάσιμο της ...2024. Με την αίτηση ζητά, μεταξύ άλλων, την ακύρωση της παράλειψης οφειλόμενης νόμιμης ενέργειας της αρμόδιας Υπηρεσιακής Γραμματέως του Υπουργείου Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών, να προβεί στην έκδοση πράξης αναγνώρισης της προϋπηρεσίας της, βάσει του Πρακτικού της από ...2022 απόφασης του Υπηρεσιακού Συμβουλίου του Υπουργείου Οικονομικών, το οποίο αναγνώρισε την προϋπηρεσία αυτή ως πραγματική δημόσια υπηρεσία, που εμπίπτει στις διατάξεις του άρθρου 7 παρ. 1 περίπτωση στ' του ν. 4354/2015 για μισθολογική εξέλιξη.

9. Από τις απόψεις της Διοίκησης προς το Διοικητικό Εφετείο Αθηνών προκύπτει επίσης, ότι με την με αριθμ. .../...2023 απόφαση της Υπηρεσιακής Γραμματέως του Υπουργείου Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών αναγνωρίστηκε για βαθμολογική ένταξη η προϋπηρεσία, συνολικά 7 ετών, εκτός δημοσίου τομέα, της υπαλλήλου του ερωτήματος, σε διάφορους φορείς, πλην της Αγροτικής Τράπεζας ΑΕ.

10. Σύμφωνα με το 2/143773/ΔΕΠ/8-5-2023 έγγραφο του Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους η διανυθείσα προϋπηρεσία στην Αγροτική Τράπεζα της Ελλάδος Α.Ε. δεν αναγνωρίζεται για τη μισθολογική εξέλιξη του

υπαλλήλου στο δημόσιο σύμφωνα με τις διατάξεις του ν. 4354/2015, διότι κατά το χρόνο λύσης της δεν ανήκε στο Δημόσιο ή στον ευρύτερο δημόσιο τομέα.

11. Σύμφωνα με το ΔΙΔΑΔ/Φ.31.75/3278/2350,2462/8-2-2024 έγγραφο του Υπουργείου Εσωτερικών (Διεύθυνση Διαχείρισης Ανθρώπινου Δυναμικού) η προϋπηρεσία υπαλλήλου που διανύθηκε στην Αγροτική Τράπεζα μετά την έξοδό της από το δημόσιο τομέα, δύναται να αναγνωριστεί βαθμολογικά ως προϋπηρεσία εκτός δημοσίου τομέα, σύμφωνα με τις διατάξεις του π.δ. 69/2016.

Νομοθετικό πλαίσιο

12. Στο Κεφάλαιο Β΄ του ν. 4354/2015 «*Διαχείριση των μη εξυπηρετούμενων δανείων, μισθολογικές ρυθμίσεις και άλλες επείγουσες διατάξεις εφαρμογής της συμφωνίας δημοσιονομικών στόχων και διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων*» (Α΄ 176), περιλαμβάνονται μισθολογικές ρυθμίσεις των υπαλλήλων του Δημοσίου, των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης (ΟΤΑ) πρώτου και δεύτερου βαθμού, των Νομικών Προσώπων Δημοσίου Δικαίου (ΝΠΔΔ) και Ιδιωτικού Δικαίου (ΝΠΙΔ), καθώς και των ΔΕΚΟ, του Κεφαλαίου Α΄ του ν. 3429/2005 (Α΄ 314) και άλλες μισθολογικές διατάξεις» (Α΄ 176) και ειδικότερα, στα άρθρα 7, 11 και 35, πλην άλλων, ορίζεται:

Άρθρο 7

«Πεδίο εφαρμογής

1. Στις διατάξεις του παρόντος υπάγονται οι μόνιμοι και δόκιμοι πολιτικοί δημόσιοι υπάλληλοι, καθώς και οι υπάλληλοι με σχέση εργασίας ιδιωτικού δικαίου αορίστου και ορισμένου χρόνου: ....

στ) των Νομικών Προσώπων Ιδιωτικού Δικαίου (Ν.Π.Ι.Δ.) που ανήκουν στο κράτος, ή σε Ν.Π.Δ.Δ. ή σε Ο.Τ.Α.- κατά την έννοια της επίτευξης κρατικού ή δημόσιου ή αυτοδιοικητικού σκοπού, εποπτείας, διορισμού και ελέγχου της πλειοψηφίας της Διοίκησής τους- ή επιχορηγούνται τακτικά, σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις, από κρατικούς πόρους κατά πενήντα τοις εκατό (50%) τουλάχιστον του ετήσιου προϋπολογισμού τους ...

ζ) των Δημοσίων Επιχειρήσεων, Οργανισμών και Ανώνυμων Εταιρειών (Δ.Ε.Κ.Ο.), που υπάγονται στο πεδίο εφαρμογής των διατάξεων του Κεφαλαίου Α΄ του ν. 3429/ 2005 (Α΄ 314)

2. Δεν υπάγονται στις διατάξεις του παρόντος:

δ) οι Δημόσιες Επιχειρήσεις, Οργανισμοί και Ανώνυμες Εταιρείες (Δ.Ε.Κ.Ο.), που υπάγονται, κατά την ημερομηνία έναρξης ισχύος του παρόντος, στο πεδίο εφαρμογής των διατάξεων του Κεφαλαίου Β΄ του ν. 3429/2005 (Α΄ 314), όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει, με την επιφύλαξη των διατάξεων του άρθρου 28 .....».

Άρθρο 11

«Χρόνος και τρόπος μισθολογικής εξέλιξης

4.α. Ως προϋπηρεσία, που αναγνωρίζεται για την εξέλιξη των υπαλλήλων, που υπάγονται στις διατάξεις του παρόντος, στα μισθολογικά κλιμάκια του άρθρου 9, λαμβάνεται η υπηρεσία που προσφέρεται σε φορείς της παραγράφου 1 του άρθρου 7 των κρατών - μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, καθώς και στους επίσημους θεσμούς και όργανα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, με σχέση εξαρτημένης εργασίας δημοσίου ή ιδιωτικού δικαίου αορίστου ή ορισμένου χρόνου. ....».

Άρθρο 35

«Έναρξη ισχύος

Η έναρξη ισχύος των άρθρων 7 έως 34 αρχίζει από 1.1.2016, εκτός εάν ορίζεται διαφορετικά στις επιμέρους διατάξεις του».

13. Το άρθρο 1 του ν. 3429/05 «Δημόσιες Επιχειρήσεις και Οργανισμοί (Δ.Ε.Κ.Ο.)» (Α΄ 314), πλην άλλων, ορίζει:

«1. Για τους σκοπούς του νόμου αυτού, ως "δημόσια επιχείρηση" νοείται κάθε ανώνυμη εταιρεία, στην οποία το ελληνικό δημόσιο δύναται να ασκεί άμεσα ή έμμεσα αποφασιστική επιρροή, λόγω της συμμετοχής του στο μετοχικό της κεφάλαιο ή της χρηματοοικονομικής συμμετοχής του ή των κανόνων που τη διέπουν.

2. Η άσκηση αποφασιστικής επιρροής από το ελληνικό δημόσιο τεκμαίρεται όταν το ελληνικό δημόσιο ή νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου ή νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου χρηματοδοτούμενα ..... : α) είναι κύριοι μετοχών που εκπροσωπούν την απόλυτη πλειοψηφία του καταβεβλημένου μετοχικού κεφαλαίου της ή β) ελέγχουν την πλειοψηφία των δικαιωμάτων ψήφου στη

γενική της συνέλευση ή γ) δύνανται να διορίζουν το ήμισυ πλέον ενός των μελών του διοικητικού της συμβουλίου ή δ) χρηματοδοτούν την ετήσια δραστηριότητά της σε ποσοστό άνω του πενήντα τοις εκατό. ....

5. Το Κεφάλαιο Β΄ του νόμου αυτού εφαρμόζεται: α) στις ανώνυμες εταιρείες των οποίων μετοχές έχουν εισαχθεί προς διαπραγμάτευση σε οργανωμένη αγορά (χρηματιστήριο), εφόσον το Δημόσιο ή τα νομικά πρόσωπα της παρ. 2 του παρόντος άρθρου εξακολουθούν να συμμετέχουν στο μετοχικό τους κεφάλαιο με οποιοδήποτε ποσοστό συμμετοχής, ...».

14. Το άρθρο 98 του ν. 3528/2007 «Κύρωση του Κώδικα Κατάστασης Δημοσίων Πολιτικών Διοικητικών Υπαλλήλων και Υπαλλήλων Ν.Π.Δ.Δ.» (Α΄ 26), όπως αυτό αντικαταστάθηκε με το άρθρο 26 παρ. 1 ν. 4369/2016, πλην άλλων, ορίζει:

«Βαθμολογική ένταξη

1. Οι υπάλληλοι, που έχουν πριν από το διορισμό τους χρόνο πραγματικής δημόσιας υπηρεσίας, εντάσσονται μετά τη μονιμοποίηση τους μέχρι και τον αμέσως προηγούμενο του καταληκτικού βαθμό, με συνυπολογισμό πλεονάζοντος χρόνου στο βαθμό αυτό, ύστερα από ουσιαστική κρίση του Υπηρεσιακού Συμβουλίου. Η ένταξη ανατρέχει στο χρόνο κρίσης του οικείου Υπηρεσιακού Συμβουλίου.

2. Ως πραγματική δημόσια υπηρεσία νοείται κάθε υπηρεσία που έχει διανυθεί στο Δημόσιο, σε Ν.Π.Δ.Δ., σε Ν.Π.Ι.Δ. του Δημοσίου ή σε Ο.Τ.Α., με σχέση εργασίας δημοσίου ή ιδιωτικού δικαίου ορισμένου ή αορίστου χρόνου, καθώς και κάθε άλλη υπηρεσία που, με βάση ειδικές διατάξεις, αναγνωρίζεται ως πραγματική δημόσια υπηρεσία για βαθμολογική εξέλιξη.....

6. Προϋπηρεσία σε συναφές αντικείμενο έως επτά (7) έτη που έχει διανυθεί πριν από το διορισμό, εκτός του δημοσίου τομέα, λαμβάνεται υπόψη εφόσον αποδεικνύεται. Οι όροι και οι προϋποθέσεις αναγνώρισης της ως άνω προϋπηρεσίας, καθώς και κάθε άλλη αναγκαία λεπτομέρεια καθορίζονται με προεδρικό διάταγμα που εκδίδεται με πρόταση του Υπουργού Εσωτερικών και Διοικητικής Ανασυγκρότησης».

15. Με τις διατάξεις του άρθρου 2 του π.δ/τος 69/2016 «Αναγνώριση προϋπηρεσίας εκτός δημοσίου τομέα» (Α΄ 127), που εκδόθηκε κατ' εξουσιοδότηση της παραγράφου 6 του άρθρου 98 του ΥΚ, όπως αυτό

αντικαταστάθηκε με το άρθρο 26 του ν. 4369/2016, ορίζονται, μεταξύ άλλων, τα εξής:

Άρθρο 2

« 1. Αποδεδειγμένη προϋπηρεσία, η οποία δεν συνιστά πραγματική δημόσια υπηρεσία της παραγράφου 2 του άρθρου 98 του Κώδικα Κατάστασης Δημοσίων Πολιτικών Διοικητικών Υπαλλήλων και Υπαλλήλων Ν.Π.Δ.Δ. .... και η οποία έχει αποκτηθεί στην Ελλάδα ή σε άλλο κράτος - μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης, αναγνωρίζεται για τη βαθμολογική ένταξη υπαλλήλων, οι οποίοι εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 1 του παρόντος, μετά τη μονιμοποίησή τους σύμφωνα με το άρθρο 40 του Κώδικα Κατάστασης Δημοσίων Πολιτικών Διοικητικών Υπαλλήλων και Υπαλλήλων Ν.Π.Δ.Δ. .... .

2. Η προϋπηρεσία που αναγνωρίζεται σύμφωνα με τις διατάξεις της παραγράφου 1, δεν μπορεί να υπερβαίνει τα επτά (7) έτη για εργασιακή σχέση πλήρους απασχόλησης. ...».

16. Στις διατάξεις των άρθρων 1, 4 και 27 του ν. 4332 της 10/16 Αυγούστου 1929 «Περί κυρώσεως της μεταξύ Ελληνικού Δημοσίου και Εθνικής Τράπεζας της Ελλάδος συμβάσεως 'περί συστάσεως και λειτουργίας της Αγροτικής Τραπέζης'» (Α' 283), πλην άλλων, ορίζονται τα εξής:

Άρθρο 1

«Μορφή της Τραπέζης και σκοπός αυτής.

1. Ιδρύεται αυτόνομος τραπεζιτικός οργανισμός κοινωφελούς χαρακτήρος με έδραν τας Αθήνας και υπό την επωνυμίαν "Αγροτική Τράπεζα της Ελλάδος", σκοπόν έχων την ενάσκησιν της αγροτικής πίστεως υφ' όλης αυτής τας μορφάς, την ενίσχυσιν της συνεταιρικής οργανώσεως και την βελτίωσιν των όρων της διεξαγωγής των γεωργικών εν γένει εργασιών και συναφών συναλλαγών.

2. Η Αγροτική Τράπεζα, ευρισκόμενη εις διαρκήν επαφήν και συνεργασίαν μετά των γεωργικών υπηρεσιών του Κράτους προς συντονισμόν ενεργειών, θα παρέχη αμέριστον ηθικήν και υλικήν αυτής αρωγήν διά καταλλήλου χειρισμού της πίστεως προς εφαρμογήν του γεωργικού προγράμματος του Κράτους επί τω τέλει της αναπτύξεως της εθνικής παραγωγής. ...

5. Ειδικότεροι σκοποί της Α.Τ.Ε. είναι ιδία οι εξής:

α) Η χορήγησις δανείων, ...

ια) Η διενέργεια οποιασδήποτε τραπεζικής εργασίας στα πλαίσια του καταστατικού της και μετά από αποφάσεις των νομισματικών αρχών»².

Άρθρο 4

«Προικοδοτήσεις είναι οι εξής:

A) Τα παρεχόμενα υπό του Κράτους προς ενίσχυσιν της αγροτικής πιστώσεως ποσά. Το δημόσιον προικοδοτεί ήδη την Α.Τ.Ε.:

α) Διά των εκ δραχμών 450 εκατομμυρίων κεφαλαίων άνευ τόκου ουδέ χρεωλυσίου, άτινα συμφώνως προς την από 3 Ιουν. 1929 σύμβασιν μεταξύ Εθνικής Τραπέζης και Κράτους περιέρχονται αυτώ. ...».

Άρθρο 27

«1. Το ανώτατον εκτελεστικόν όργανον των αποφάσεων του διοικητικού συμβουλίου είναι ο διοικητής και ο υποδιοικητής ....

2. Ο διοικητής και υποδιοικητής διορίζονται ... υπό του υπουργικού συμβουλίου .....».

17. Στο άρθρο 49A³ του Κανονισμού της Βουλής (Απόφ. Προέδρου της Βουλής 2682/1987- Α' 106), και ειδικότερα στις παρ. 3, όπως αυτή διαμορφώθηκε με το άρθρο 6 παρ. 2 της από 3-7-1996 Απόφ. Ολομ. Βουλής (Α' 151), και 6 (ήδη 5), πλην άλλων, ορίζεται:

«3. Η κατά την παρ. 1⁴ του παρόντος άρθρου Επιτροπή διατυπώνει γνώμη για την καταλληλότητα των προτεινομένων προς διορισμό ή επαναδιορισμό ή ανανέωση θητείας, σε θέσεις Προέδρου του Διοικητικού Συμβουλίου, Διοικητικού ή Διευθύνοντος Συμβούλου ή Γενικού Διευθυντή εάν δεν υπάρχει Διευθύνων Σύμβουλος, των αναφερομένων στην παράγραφο 5 (ήδη 6) του άρθρου "Δημοσίων Επιχειρήσεων, Τραπεζών, Οργανισμών Κοινής Ωφελείας και Φορέων Κοινωνικής Ασφάλισης". ....

² Το εδάφ. ια' προστέθηκε με το άρθρο 8 του ν. 1697/1987 (ΦΕΚ Α' 57).

³ Το άρθρο 49A προστέθηκε με το άρθρο 1 της Απόφ. 5123 του Προέδρου της Βουλής της 15/15.9.89 (Α' 200).

⁴ Η παρ. 1 του άρθρου 49^Α τροποποιήθηκε με το άρθρο 13 της Απόφασης του Προέδρου της Βουλής 6933/4926/2008, (Α' 126) και ορίζει στο εδάφ. α' αυτής: «1. Στην αρχή κάθε βουλευτικής περιόδου, ο Πρόεδρος της Βουλής συγκροτεί από τα μέλη της Επιτροπή "Δημοσίων Επιχειρήσεων, Τραπεζών, Οργανισμών Κοινής Ωφελείας και Φορέων Κοινωνικής Ασφάλισης"». Πριν την τροποποίησή της όριζε: «1. Στην αρχή κάθε βουλευτικής περιόδου, ο Πρόεδρος της Βουλής συγκροτεί από τα μέλη της Επιτροπή Δημοσίων Επιχειρήσεων, Τραπεζών και Οργανισμών Κοινής Ωφελείας».

6. (5)⁵ Οι Δημόσιες Επιχειρήσεις, οι Τράπεζες, οι Οργανισμοί Κοινής Ωφελείας και οι Φορείς Κοινωνικής Ασφάλισης επί των οποίων εφαρμόζεται το παρόν άρθρο είναι αποκλειστικώς οι εξής: α. Αγροτική Τράπεζα της Ελλάδος (Α.Τ.Ε. Α.Ε.) .....».

18. Το άρθρο 26 του ν. 1914/1990 «Εκσυγχρονισμός και ανάπτυξη του δημόσιου τομέα και της κεφαλαιαγοράς, φορολογικές ρυθμίσεις και άλλες διατάξεις» (Α' 178) ορίζει: «1. Η Αγροτική Τράπεζα της Ελλάδος μετατρέπεται σε ανώνυμη εταιρία από του χρόνου δημοσίευσης, σύμφωνα με τις κείμενες περί ανωνύμων εταιριών διατάξεις, στο Δελτίο Ανωνύμων Εταιριών της Εφημερίδος της Κυβερνήσεως του νέου καταστατικού της που θα καταρτιστεί .... βάσει των διατάξεων περί ανωνύμων τραπεζικών εταιριών και που θα εγκριθεί με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομικών και Γεωργίας.

2. Κεφάλαιο της Αγροτικής Τράπεζας της Ελλάδος Α.Ε. θα είναι το άθροισμα των κονδυλίων του κεφαλαίου της υφιστάμενης σήμερα Αγροτικής Τράπεζας της Ελλάδος από διάφορες προικοδοτήσεις, από τα αποθεματικά, από το ειδικό αποθεματικό από αναπροσαρμογή του α.ν. 148/1967 και της κοινής απόφασης των Υπουργών Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών υπ' αριθμ. Ε 2665/1988 και οι κρατήσεις και προβλέψεις του ν. 396/1968, όπως τα κονδύλια αυτά αναφέρονται στον ισολογισμό της τράπεζας αυτής, που θα συνταχθεί την 31.12.1990 και θα εκφράζεται σε μετοχές που ανήκουν όλες στο ελληνικό Δημόσιο. ...

4. Όλες οι ειδικές ρυθμίσεις, που αφορούν την Αγροτική Τράπεζα της Ελλάδος και αναφέρονται ιδίως στα προνόμιά της, ουσιαστικά και δικονομικά, στις απαλλαγές της, φορολογικές και άλλες, στους τίτλους απαιτήσεών της, στη διασφάλιση των απαιτήσεών της και γενικά στο πρόσωπο αυτής ως υποκείμενο δικαιωμάτων και υποχρεώσεων, διατηρούνται σε ισχύ και εφαρμόζονται αμετάβλητα στο πρόσωπο της Αγροτικής Τράπεζας της Ελλάδος Α.Ε.».

---

⁵ Με το άρθρο 3 της από 10-11/7/1990 (Α' 92) απόφασης του Προέδρου της Βουλής προστέθηκε στο άρθρο 49^Α παρ. 4, και οι παρ. 4 και 5 αναριθμήθηκαν σε παρ. "5" και "6", αντίστοιχα.

19. Η τροποποίηση του καταστατικού της Αγροτικής Τράπεζας δημοσιεύθηκε στο τ. ΑΕ και ΕΠΕ 2960/8-7-1991 και έκτοτε η Αγροτική Τράπεζα έγινε ανώνυμη εταιρεία. Όπως προβλέπεται στο καταστατικό «*το σύνολο των μετοχών ανήκει στο Ελληνικό Δημόσιο που ασκεί τα δικαιώματά του ως μετόχου, διά του Υπουργού Οικονομικών. Το μετοχικό κεφάλαιο αναλαμβάνεται ολόκληρο από το Ελληνικό Δημόσιο και καταβάλλεται με εισφορά του συνόλου του ενεργητικού και παθητικού της ΑΤΕ*». Στο καταστατικό επίσης ορίστηκε, μεταξύ άλλων, ότι «*Σκοπός είναι η εκτέλεση και παροχή για λογαριασμό της και για λογαριασμό τρίτων κάθε τραπεζικής εργασίας και υπηρεσίας, που συμβάλλει στον εκσυγχρονισμό, στην ανάπτυξη της οικονομίας και ιδιαίτερα του αγροτικού τομέα*».

20. Το άρθρο μόνο του π.δ/τος 307/1996 «*Έξοδος της Αγροτικής Τράπεζας της Ελλάδας Α.Ε. από το δημόσιο τομέα*» (Α΄ 214) προβλέπει:

«*1. Η Αγροτική Τράπεζα της Ελλάδας Α.Ε., εξαιρείται από τις διατάξεις που αφορούν το δημόσιο τομέα, όπως αυτός επαναοριοθετήθηκε με την παρ. 1 του άρθρου 51 του ν. 1892/1990 "για τον εκσυγχρονισμό και την ανάπτυξη και άλλες διατάξεις" (Α΄ 101) και συμπληρώθηκε με την παρ. 6 του άρθρου 4 του ν. 1943/1991 "Εκσυγχρονισμός της οργάνωσης και λειτουργίας της δημόσιας διοίκησης, αναβάθμιση του προσωπικού της και άλλες συναφείς διατάξεις" (Α΄ 50), πλην των αναφερομένων στις προσλήψεις προσωπικού. ... ».*

21. Με την με αριθμό 491/2-10-2000 κοινή απόφαση των υπουργών Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών, Ανάπτυξης και Γεωργίας (Β΄ 1350/7-11-2000) αποφασίστηκε η εισαγωγή της Αγροτικής Τράπεζας στο Χρηματιστήριο Αξιών Αθηνών.

22. Με απόφαση της Επιτροπής Πιστωτικών και Ασφαλιστικών Θεμάτων της Τράπεζας της Ελλάδας που λήφθηκε κατά τη συνεδρίαση 46/27-7-2012 (Β΄ 2208/27-7-2012) ανακλήθηκε η άδεια λειτουργίας της Αγροτικής Τράπεζας της Ελλάδας ΑΕ και τέθηκε αυτή σε ειδική εκκαθάριση σύμφωνα με το άρθρο 68 του ν. 3601/07.

23. Στο άρθρο 72 του Αστικού Κώδικα ορίζεται:

«*Μόλις το νομικό πρόσωπο διαλυθεί, βρίσκεται αυτοδικαίως σε εκκαθάριση. Ωστόσο περατωθεί η εκκαθάριση και για τις ανάγκες της θεωρείται ότι υπάρχει*».

Ερμηνεία και εφαρμογή διατάξεων

Από τις προεκτεθείσες διατάξεις, ερμηνευόμενες αυτοτελώς αλλά και σε συνδυασμό μεταξύ τους, ενόψει και όλου του νομικού πλαισίου στο οποίο εντάσσονται, του σκοπού που εξυπηρετούν και την υπαγωγή σ' αυτές των πραγματικών περιστατικών που τέθηκαν υπόψη από τις συναρμόδιες υπηρεσίες, συνάγονται τα ακόλουθα:

24. Με τις διατάξεις του άρθρου 11 του ν. 4354/15 ρυθμίζονται θέματα του χρόνου μισθολογικής εξέλιξης των υπαλλήλων που υπάγονται στο πεδίο εφαρμογής του νόμου, δηλ. των μόνιμων και δόκιμων υπαλλήλων, καθώς και των υπαλλήλων με σχέση εργασίας ιδιωτικού δικαίου (αορίστου και ορισμένου χρόνου) που υπηρετούν σε μια σειρά από φορείς που απαριθμούνται στο άρθρο 7. Με δεδομένο ότι, σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 35 του νόμου, ο χρόνος έναρξης ισχύος των διατάξεων, πλην άλλων, των άρθρων 7 και 11, είναι η 1-1-2016, σε συνδυασμό με το περιεχόμενο του άρθρου 11 που προβλέπει ότι, μετά την αρχική κατάταξη των υπαλλήλων είναι δυνατή η αναγνώριση προϋπηρεσίας (ανεξαρτήτως του τυπικού προσόντος με το οποίο αυτή διανύθηκε και χωρίς ανώτατο χρονικό όριο) σε φορείς που αναφέρονται στη διάταξη της παραγράφου 1 του άρθρου 7, συνάγεται ότι η σχετική δυνατότητα αναγνώρισης προϋπηρεσίας παρέχεται και στην περίπτωση των διορισμών που γίνονται και μετά την 1-1-2016, καθώς και ότι κρίσιμο χρονικό σημείο για την υπαγωγή ενός φορέα στις περιπτώσεις της παρ. 1 του άρθρου 7 είναι ο φορέας να πληροί τα σχετικά νόμιμα κριτήρια, κατά τον χρόνο έναρξης ισχύος του, δηλ. την 1-1-2016.

25. Μεταξύ των φορέων (η προϋπηρεσία στους οποίους υπάγεται στις ρυθμίσεις των διατάξεων για τον συνυπολογισμό της ως προς τη μισθολογική εξέλιξη), περιλαμβάνονται και τα νπιδ που ανήκουν στο κράτος ή σε νπδδ ή σε Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης (ΟΤΑ) (άρθρο 7 παρ. 1 περ. στ'). Τα νπιδ που υπάγονται στη ρύθμιση διακρίνονται από το νομοθέτη σε δύο κατηγορίες με ρητά αναφερόμενα κριτήρια υπαγωγής, που πρέπει να συντρέχουν διαζευκτικά και όχι σωρευτικά.

26. Έτσι, με την περίπτωση στ' της παρ. 1 του άρθρου 7 ορίζεται ότι η κατηγοριοποίηση των εκεί αναφερόμενων νπιδ γίνεται διαζευκτικά με δύο αυτοτελή κριτήρια: α) εκείνων που ανήκουν κατά την έννοια επίτευξης κρατικού ή δημόσιου ή αυτοδιοικητικού σκοπού, εποπτείας, διορισμού και

ελέγχου της πλειοψηφίας της Διοίκησής τους⁶ και β) εκείνων που επιχορηγούνται τακτικά (δηλ. όχι περιοδικά και έκτακτα), σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις, από κρατικούς πόρους κατά 50% τουλάχιστον του ετήσιου προϋπολογισμού τους. (ΝΣΚ 95/2023, 95/2019, 94/2016, 319/2015). Η ένταξη των εν λόγω φορέων στο δημόσιο τομέα δεν τάσσεται από το νόμο ως κριτήριο ή προϋπόθεση για την αναγνώριση της δημόσιας προϋπηρεσίας. Εξάλλου, όπως προκύπτει εξ αντιδιαστολής από την περ. ζ' της παραγράφου 1 του ως άνω άρθρου 7, σε συνδυασμό με την παρ. 2 περίπτωση δ' του άρθρου αυτού, οι Δημόσιες Επιχειρήσεις, Οργανισμοί και Ανώνυμες Εταιρείες (Δ.Ε.Κ.Ο.) που υπάγονται, κατά την ημερομηνία έναρξης ισχύος του ν. 4354/2015 (1-1-2016), στο πεδίο εφαρμογής των διατάξεων του Κεφαλαίου Β' του ν. 3429/2005 (Α' 314) δεν υπάγονται στις διατάξεις του ν. 4354/2015.

27. Με τη διάταξη του άρθρου 28 του ν. 4369/2016 αντικαταστάθηκε, μεταξύ άλλων, το άρθρο 98 του Υπαλληλικού Κώδικα (ν. 3528/2007) και ρυθμίστηκαν θέματα βαθμολογικής ένταξης των υπαλλήλων. Συγκεκριμένα, στην ως άνω διάταξη ορίζεται ότι οι υπάλληλοι, που έχουν πριν από τον διορισμό τους χρόνο πραγματικής δημόσιας υπηρεσίας, εντάσσονται μετά τη μονιμοποίησή τους μέχρι και τον αμέσως προηγούμενο του καταληκτικού βαθμό, με συνυπολογισμό πλεονάζοντος χρόνου στο βαθμό αυτό, ύστερα από ουσιαστική κρίση του υπηρεσιακού συμβουλίου (παρ. 1). Η ένταξη ανατρέχει στο χρόνο κρίσης του οικείου υπηρεσιακού συμβουλίου. Ως πραγματική δημόσια υπηρεσία, νοείται κάθε υπηρεσία που έχει διανυθεί στο Δημόσιο, σε νπδδ του Δημοσίου, σε νπδδ ή σε ΟΤΑ, με σχέση εργασίας δημοσίου ή ιδιωτικού δικαίου, ορισμένου ή αορίστου χρόνου, καθώς και κάθε άλλη υπηρεσία που, με βάση ειδικές διατάξεις, αναγνωρίζεται ως πραγματική δημόσια υπηρεσία για βαθμολογική εξέλιξη (παρ. 2). Τέλος, δύναται να αναγνωρισθεί προϋπηρεσία διανυθείσα εκτός δημοσίου τομέα μέχρι επτά (7) έτη σε συναφές αντικείμενο, εφόσον αποδεικνύεται (παρ. 6). Οι όροι και οι προϋποθέσεις αναγνώρισης της προϋπηρεσίας εκτός δημοσίου τομέα καθορίζονται στο π.δ. 69/2016, που εκδόθηκε κατ' εξουσιοδότηση της διάταξης της παραγράφου 6 του ανωτέρω άρθρου 98 του ΥΚ.

---

⁶ Τα συγκεκριμένα κριτήρια της κατηγορίας (α) πρέπει να λειτουργούν σωρευτικά (βλ. την με αριθμ. 2/31029/ΔΕΠ/6-5-2016 εγκύλιο του ΓΛΚ).

28. Προκειμένου να διαπιστωθεί αν προϋπηρεσία σε νπιδ αναγνωρίζεται ως πραγματική δημόσια υπηρεσία της παρ. 2 του άρθρου 98 του Υπαλληλικού Κώδικα, χωρίς ανώτατο χρονικό όριο, ή ως εκτός δημοσίου τομέα με ανώτατο χρονικό όριο τα επτά έτη, της παρ. 6 του άρθρου 98 του ΥΚ και του π.δ. 69/2016, πρέπει να εξετάζεται αν ο φορέας στον οποίο παρασχέθηκε η υπηρεσία υπάγεται στις διατάξεις της ως άνω παρ. 2 του άρθρου 98 του ΥΚ.

29. Με την εγκύκλιο ΔΙΔΑΔ/Φ.31.56/2438/οικ.5464/16-2-2017 του Υπουργείου Εσωτερικών διευκρινίστηκε, ότι για την εφαρμογή των διατάξεων της παρ. 2 του άρθρου 98 του ΥΚ, ο όρος νπιδ του Δημοσίου ταυτίζεται με την έννοια των δημοσίων νομικών προσώπων που διέπονται από το ιδιωτικό δίκαιο και ανήκουν στον δημόσιο τομέα, όπως αυτός επαναοριοθετήθηκε με τις διατάξεις του άρθρου 51 του ν. 1892/1990. Ενόψει τούτου, τα υπόψη δημόσια νομικά πρόσωπα μπορούν να λάβουν είτε τη μορφή της δημόσιας επιχείρησης (ανώνυμης εταιρείας) ή άλλου δημόσιου οργανισμού ή απλώς νομικού προσώπου ιδιωτικού δικαίου, καθόσον στις διατάξεις της περ. γ του άρθρου 51 του ν. 1892/1990 ορίζεται ότι ο δημόσιος τομέας περιλαμβάνει μεταξύ άλλων και τις κάθε είδους κρατικές ή δημόσιες και παραχωρηθείσες επιχειρήσεις και οργανισμούς, φορείς οι οποίοι επιπλέον εμπίπτουν και στο κεφ. Α΄ του ν. 3429/2005, καθώς και νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου δημόσιου χαρακτήρα που επιδιώκουν κοινωφελείς ή άλλους δημόσιους σκοπούς⁷.

30. Με το άρθρο 1 παρ. 1 του ν. 4332/1929 *«Περί κυρώσεως της μεταξύ Ελληνικού Δημοσίου και Εθνικής Τραπέζης της Ελλάδος συμβάσεως περί συστάσεως και λειτουργίας της Αγροτικής Τραπέζης»*, ιδρύθηκε, με αποκλειστικό μέτοχο το Ελληνικό Δημόσιο, η Αγροτική Τράπεζα της Ελλάδος (ΑΤΕ) ως αυτόνομος τραπεζικός μη κερδοσκοπικός οργανισμός κοινωφελούς χαρακτήρα. Ο κύριος σκοπός της συνίστατο στην χρηματοδότηση του αγροτικού τομέα και την ενίσχυση της αγροτικής ανάπτυξης. Ειδικότερα, σκοπός της ήταν η ενάσκηση της αγροτικής πίστης σε όλες τις μορφές της, η ενίσχυση της συνεταιριστικής οργάνωσης και η βελτίωση των όρων της διεξαγωγής των γεωργικών εν γένει και συναφών εργασιών. Ως ειδικότεροι σκοποί της Αγροτικής Τράπεζας της Ελλάδος αναφέρονταν στην παρ. 5 του

⁷ Βλ. το ΔΙΔΑΔ/Φ31.75/3278/2350,2462/8-2-2024 έγγραφο της Διεύθυνσης Διαχείρισης Ανθρώπινου Δυναμικού του Υπουργείου Εσωτερικών.

ίδιου άρθρου, η χορήγηση δανείων και πιστώσεων πάσης φύσεως σε γεωργούς, γεωργικούς συνεταιρισμούς κάθε μορφής και γενικά σε φυσικά ή νομικά πρόσωπα για την καλύτερη διεξαγωγή των γεωργικών τους επιχειρήσεων, ο έλεγχος των συνεταιριστικών οργανώσεων, ο οποίος αποτελούσε εξουσία, που ασκείτο από το Υπουργείο Γεωργίας και μεταβιβάστηκε στην ΑΤΕ, δυνάμει του άρθρου 16 του ν. 4332/1929, και γενικότερα ασκούσε αρμοδιότητες σχετικές με την αγροτική ανάπτυξη της χώρας, δηλαδή αρμοδιότητες δημοσίου σκοπού (ΟΛΑΠ 25/2006, ΑΠ 139/2022, ΑΠ 128/2020, 817/2017, 29/2016, 526/2014). Για την ίδρυση της ΑΤΕ μέρος του κεφαλαίου της καταβλήθηκε από το Ελληνικό Δημόσιο (ύψους 450.000.000 δρχ.) υπό τη μορφή προίκας (άρθρο 4). Το Διοικητικό Συμβούλιο της ΑΤΕ αποτελούνταν από μόνιμα και μη μόνιμα μέλη, εκ των μονίμων δε ήταν ο Διοικητής και ο Υποδιοικητής, οι οποίοι, ως τα ανώτατα εκτελεστικά όργανα, ορίζονταν με απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου, για δε τον διορισμό τους ήταν απαραίτητη η γνώμη της επιτροπής του άρθρου 49^Α του Κανονισμού της Βουλής (άρθρα 22, 27 του ν. 4332/1929 και άρθρο 49^Α παρ. 6 (5) του Κανονισμού της Βουλής).

31. Αργότερα, με σειρά νομοθετικών διατάξεων, μεταβλήθηκε ο νομικός χαρακτήρας και η δομή της ΑΤΕ, αρχικά, με το άρθρο 8 του ν. 1697/1987 (Α' 57), με το οποίο προστέθηκε εδάφιο ια' στην παρ. 5 του άρθρου 1 του ν. 4332/1929, με το οποίο επεκτάθηκε ο σκοπός της στη διενέργεια οποιασδήποτε τραπεζικής εργασίας στο πλαίσιο του καταστατικού της κατόπιν αποφάσεων των νομισματικών αρχών. Το νομικό πρόσωπο «Αγροτική Τράπεζα της Ελλάδος» μετατράπηκε σε ανώνυμη εταιρία με την επωνυμία «Αγροτική Τράπεζα της Ελλάδος Α.Ε.» (ΑΤΕ ΑΕ), από 8-7-1991, ημερομηνία δημοσίευσης του καταστατικού της στο τεύχος Ανωνύμων Εταιριών και Εταιριών Περιορισμένης Ευθύνης της Εφημερίδος της Κυβέρνησης (τ. 2960), σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 26 παρ. 1 του ν. 1914/1990 (Α' 178). Με την παράγραφο 2 του εν λόγω άρθρου ορίστηκε ότι το κεφάλαιο της Αγροτικής Τράπεζας ΑΕ θα εκφράζεται σε μετοχές που ανήκουν όλες στο Ελληνικό Δημόσιο, με τη διάταξη δε της παραγράφου 4 του ίδιου άρθρου 26 προβλέφθηκε ότι όλες οι ειδικές ρυθμίσεις που αφορούσαν στην ΑΤΕ και αναφέρονταν ιδίως στα προνόμια, ουσιαστικά και δικονομικά, στις απαλλαγές της, φορολογικές και άλλες, στους τίτλους απαιτήσεών της, στη διασφάλιση

των απαιτήσεων της και γενικώς στο πρόσωπο αυτής ως υποκείμενο δικαιωμάτων και υποχρεώσεων, θα διατηρούνταν σε ισχύ και στο πρόσωπο της ΑΤΕ ΑΕ. Στο από 8-7-1991 Καταστατικό της Αγροτικής Τράπεζας αναφέρεται ως σκοπός, η εκτέλεση και παροχή για λογαριασμό της και για λογαριασμό τρίτων κάθε τραπεζικής εργασίας και υπηρεσίας, που συμβάλλει στον εκσυγχρονισμό, στην ανάπτυξη της οικονομίας και ιδιαίτερα του αγροτικού τομέα. Ως εκ τούτου, η Αγροτική Τράπεζα εμφάνιζε ιδιαιτερότητες ως προς την άσκηση της εμπορικής της δραστηριότητας, αφού ο κερδοσκοπικός χαρακτήρας δεν ήταν πρωτεύων, ενώ και ο πιστωτικός της ρόλος, ακόμα και μετά την μετατροπή της σε ανώνυμη εταιρεία, εξακολούθησε κυρίως να συνδέεται με αγρότες και αγροτικούς συνεταιρισμούς, προς επίτευξη κοινωνικού συμφέροντος (ΟΛΑΠ 25/2006, ΑΠ 139/2022, ΑΠ 128/2020, 817/2017, 29/2016, 526/2014).

32. Στη συνέχεια, με το άρθρο μόνο του π.δ. 307/1996 (Α' 214), που εκδόθηκε κατ' εξουσιοδότηση της παρ. 1 του άρθρου 30 του ν. 1914/1990 (Α' 178), όπως τροποποιήθηκε με την παρ. 1 του άρθρου 22 του ν. 1947/1991 (Α' 70), ορίστηκε, ότι η Αγροτική Τράπεζα της Ελλάδας Α.Ε. εξαιρείται από τις διατάξεις που αφορούν τον δημόσιο τομέα, πλην των αναφερομένων στις προσλήψεις προσωπικού. Η ρύθμιση του π.δ. 307/1996 δεν συνιστούσε οποιαδήποτε μεταβολή στη νομική μορφή της ΑΤΕ, η οποία ήδη από τη μετατροπή της σε ανώνυμη εταιρεία από 8-7-1991 ήταν πλέον ανώνυμη τραπεζική εταιρεία, δηλαδή νομικό πρόσωπο ιδιωτικού δικαίου. Ομοίως με το ως άνω π.δ. δεν μεταβλήθηκε το υπηρεσιακό καθεστώς των υπαλλήλων της ΑΤΕ, το οποίο και πριν και μετά την έκδοσή του, ήταν εκείνο των υπαλλήλων ιδιωτικού δικαίου.

33. Ακολούθως, με την 491/2.10.2000 απόφαση της Διυπουργικής Επιτροπής Αποκρατικοποιήσεων αποφασίσθηκε η εισαγωγή της ΑΤΕ στο Χρηματιστήριο Αξιών Αθηνών (Β' 1350/7-11-2000). Περαιτέρω, στην παράγραφο 1 του άρθρου 11 του ν. 3899/2010 «*Επείγοντα μέτρα εφαρμογής του προγράμματος στήριξης της ελληνικής οικονομίας*» (Α' 212), με το οποίο επιβλήθηκε περικοπή αποδοχών στους υπαλλήλους της ΑΤΕ, ορίζεται ρητά ότι αυτή ανήκει κατά ποσοστό άνω του 51% στο Ελληνικό Δημόσιο.

34. Με την 36/19-4-2012/θέμα 8ο απόφαση της Επιτροπής Πιστωτικών και Ασφαλιστικών Θεμάτων (ΕΠΑΘ) της Τράπεζας της Ελλάδος (ΤΤΕ)

«Αξιολόγηση της βιωσιμότητας του πιστωτικού ιδρύματος με την επωνυμία Αγροτική Τράπεζα της Ελλάδος Α.Ε.», κρίθηκε ότι η ΑΤΕ δεν είναι βιώσιμη και για το λόγο αυτό δεν ενεργοποιήθηκε η διαδικασία του άρθρου 6 παρ. 1 του ν. 3864/2010 προκειμένου αυτή να λάβει κεφαλαιακή ενίσχυση από το Ελληνικό Ταμείο Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας (ΟΛΣΤΕ 3013/2014). Ακολούθησε η 46/27.7.2012, Θέμα 1ο (Β' 2208/27.7.2012) απόφαση της ΕΠΑΘ της ΤΤΕ με την οποία ανακλήθηκε η άδεια λειτουργίας του πιστωτικού ιδρύματος με την επωνυμία «Αγροτική Τράπεζα της Ελλάδος Α.Τ.Ε.», τέθηκε, κατ' άρθρο 68 του ν. 3601/2007 (Α' 178), σε ειδική εκκαθάριση και διορίσθηκε ειδικός εκκαθαριστής.

35. Κατά τη συζήτηση ενώπιον του Τμήματος, διαμορφώθηκαν δύο (2) γνώμες σχετικά με το πρώτο σκέλος του ερωτήματος, που αφορά στη δυνατότητα να αναγνωρισθεί μισθολογικά, σύμφωνα με τις διατάξεις του ν. 4354/2015, προϋπηρεσία υπαλλήλου που διανύθηκε στην ΑΤΕ ΑΕ.

36. Κατά τη γνώμη της πλειοψηφίας που απαρτίστηκε από την Πρόεδρο του Τμήματος Σ. Χαριτάκη, Αντιπρόεδρο Ν.Σ.Κ. και τους Ε. Κασομένου, Κ. Γεωργιάδη, Α. Αντωνίου, Ε. Λευθεριώτου, Ε. Πανοπούλου, Ο. Πατσοπούλου και Γ. Παπαδάκη, Νομικούς Συμβούλους του Κράτους (ψηφοί 8), από τον χρόνο της σύστασής της, η ΑΤΕ αποτελούσε φορέα ενάσκησης της αγροτικής πίστης, έχοντας ως σκοπό τη συστηματική παροχή στα ασχολούμενα με τη γεωργία πρόσωπα των απαιτούμενων μέσων για τη βελτίωση των όρων διεξαγωγής των αγροτικών εργασιών. Ο ιδιότυπος χαρακτήρας της Αγροτικής Τράπεζας της Ελλάδος οδήγησε στο χαρακτηρισμό της ως οργανισμού διφυούς χαρακτήρα, που αποτελεί αφενός νομικό πρόσωπο δημοσίου δικαίου, ως προς τον έλεγχο των συνεταιριστικών οργανώσεων, ο οποίος αποτελούσε εξουσία, που ασκείτο από το Υπουργείο Γεωργίας και μεταβιβάστηκε στην ΑΤΕ, δυνάμει του άρθρου 16 του ν. 4332/1929. Η εξυπηρέτηση του δημόσιου αυτού σκοπού δεν έπαυσε και μετά την επέκτασή του στη διενέργεια τραπεζικών εργασιών και τη μετατροπή της ΑΤΕ σε ανώνυμη εταιρεία. Ρητά, άλλωστε, προβλέφθηκε στο από 8-7-91 καταστατικό της, ότι οι τραπεζικές εργασίες της πρέπει να συμβάλουν στον εκσυγχρονισμό, στην ανάπτυξη της οικονομίας και ιδιαίτερα του αγροτικού τομέα. Ως εκ τούτου, όπως προαναφέρθηκε, η Αγροτική Τράπεζα εμφάνιζε ιδιαιτερότητες ως προς την άσκηση της εμπορικής της δραστηριότητας, αφού ο κερδοσκοπικός

χαρακτήρας δεν ήταν πρωτεύων, ενώ και ο πιστωτικός της ρόλος, ακόμα και μετά την μετατροπή της σε ανώνυμη εταιρεία, εξακολούθησε κυρίως να συνδέεται με αγρότες και αγροτικούς συνεταιρισμούς, με συνεχή και ανανεούμενη ανάγκη χρηματοδότησής τους, προς επίτευξη κοινωνικού συμφέροντος (ΟΛΑΠ 25/2006, ΑΠ 139/2022, ΑΠ 128/2020, 817/2017, 29/2016, 526/2014). Περαιτέρω, ο Διοικητής και ο Υποδιοικητής της Αγροτικής Τράπεζας ορίζονταν με απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου, για δε τον διορισμό τους ήταν απαραίτητη η γνώμη της επιτροπής του άρθρου 49^Α του Κανονισμού της Βουλής. Τέλος, τόσο στην αρχική της μορφή, όσο και μετά τη μετατροπή της σε ανώνυμη εταιρεία, το κεφάλαιό της εκφραζόταν σε μετοχές που ανήκαν όλες στο Ελληνικό Δημόσιο. Αλλά και μετά την εισαγωγή της ΑΤΕ ΑΕ στο χρηματιστήριο, η πλειοψηφία των μετοχών εξακολούθησε να ανήκει στο Ελληνικό Δημόσιο.

37. Εξάλλου, σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 1, παρ. 6 του ν. 1256/1982 και 51 του ν. 1892/1990, ο δημόσιος τομέας αποτελεί ένα θεσμικό μόρφωμα που οριοθετείται από τον νομοθέτη ή την κανονιστικώς δρώσα διοίκηση και αποσκοπεί στην εξυπηρέτηση της ανάγκης ενότητας, συντονισμού και ελέγχου της δημόσιας διοίκησης, υπό λειτουργική και οργανική έννοια. Η έννοια του δημόσιου τομέα δεν ανταποκρίνεται σε σταθερό οργανωτικό πρότυπο, δοθέντος ότι διευρύνεται ή περιορίζεται κατά περίπτωση, ανάλογα με το πλαίσιο εντός του οποίου χρησιμοποιείται. Η έννοια αυτή έχει τελικώς πρακτική σημασία μόνο για τον προσδιορισμό συνόλου νομικών προσώπων, επί των οποίων εφαρμόζονται συγκεκριμένες διατάξεις. Ως εκ τούτου, είναι δυνατόν ορισμένο νομικό πρόσωπο να εντάσσεται στο δημόσιο τομέα για τις ανάγκες εφαρμογής ορισμένων διατάξεων, ενώ για την εφαρμογή άλλων διατάξεων να μην εντάσσεται σ' αυτόν (ΣΤΕ Πρακτ. Επεξ. 162/2004, 159/1992, ΝΣΚΟλομ 76/2020, ΝΣΚ 183/2018, 108/2012).

38. Περαιτέρω, η ανώνυμη εταιρεία, όπως όλα τα νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου, μετά τη λύση της και την είσοδό της στο στάδιο της εκκαθάρισης, θεωρείται, κατά πλάσμα του νόμου, ότι υφίσταται μέχρις ότου επιτευχθεί ο σκοπός της εκκαθάρισης των εκκρεμών της σχέσεων και η διανομή του τυχόν καθαρού ενεργητικού στους μετόχους της (ΣΤΕ 1177/2017 σκ. 4). Συνεπώς, τυχόν προϋπηρεσία που έχει παρασχεθεί σε φορέα που έχει

τεθεί σε εκκαθάριση δύναται να αναγνωρισθεί εφόσον πληρούνται οι προϋποθέσεις που ορίζονται στις διατάξεις του ν. 4354/2015⁸.

39. Σύμφωνα με τις βεβαιώσεις του Ενιαίου Ειδικού Εκκαθαριστή της Αγροτικής Τράπεζας της Ελλάδος ΑΕ που περιέχονται στο φάκελο του ερωτήματος⁹, η ΑΤΕ ΑΕ μέχρι τη θέση της σε ειδική εκκαθάριση στις 27-7-2012 ήταν νπιδ ελεγχόμενο από το Ελληνικό Δημόσιο, το οποίο είχε την πλειοψηφία του μετοχικού κεφαλαίου, διόριζε τον Πρόεδρο του ΔΣ (άρθρο 49^Α του Κανονισμού της Βουλής) και επιχορηγείτο από κρατικούς πόρους σε ποσοστό 51% τουλάχιστον. Μετά την εισαγωγή της στο χρηματιστήριο από το 2000 (Β' 1350/7-11-2000) η ΑΤΕ ΑΕ δεν ενέπιπτε στις διατάξεις του Κεφαλαίου Α' του ν. 3429/2005 αλλά στις διατάξεις του Κεφαλαίου Β' του ν. 3429/2005 (άρθρο 1 παρ. 5 του ν. 3429/2005) έως και την 26-7-2012. Από την ημερομηνία θέσης της σε ειδική εκκαθάριση (27-7-2012) έπαυσε να εντάσσεται στις διατάξεις του Κεφαλαίου Β' του ν. 3429/2005.

40. Ενόψει των ανωτέρω, εφόσον (α) η Αγροτική Τράπεζα ασκούσε, και μετά τη μετατροπή της σε ανώνυμη εταιρεία, αρμοδιότητες σχετικές με την αγροτική ανάπτυξη της χώρας, οι οποίες συναρτώνται με αρμοδιότητες δημοσίου σκοπού, (β) το Ελληνικό Δημόσιο ασκούσε εποπτεία και έλεγχο επ' αυτής, αφενός με τη συμμετοχή του στο μετοχικό κεφάλαιο σε ποσοστό τουλάχιστον 51%, ακόμα και μετά την εισαγωγή της στο χρηματιστήριο, αφετέρου με τον διορισμό από το Υπουργικό Συμβούλιο του Διοικητή και Υποδιοικητή (άρθρο 49^Α του Κανονισμού της Βουλής), η εν λόγω τράπεζα, που κατά τον χρόνο έναρξης του ν. 4354/2015 (1-1-2016) τελούσε υπό εκκαθάριση και συνεπώς υφίστατο κατά πλάσμα δικαίου, αποτελεί νπιδ που ανήκει στο κράτος και φορέα της περίπτωσης στ' της παραγράφου 1 του άρθρου 7 του νόμου αυτού¹⁰. Η έξοδος της ΑΤΕ ΑΕ από το δημόσιο τομέα από 29-8-96 με το π.δ. 307/96, δεν ασκεί επιρροή, διότι η ένταξη στο δημόσιο τομέα δεν τίθεται ως προϋπόθεση για την αναγνώριση δημόσιας προϋπηρεσίας για μισθολογική εξέλιξη του ν. 4354/2015. Ομοίως, δεν ασκεί επιρροή το γεγονός, ότι μέχρι την θέση της σε εκκαθάριση (27-7-12) η, εισηγμένη από το έτος 2000 στο χρηματιστήριο ΑΤΕ ΑΕ, ενέπιπτε στις

⁸ ΝΣΚ 28/2019, 146/2017, βλ. και το 2/75353/ΔΕΠ/2-1-2017 έγγραφο του ΓΛΚ.

⁹ Με αριθμ. 000244/19-2-2016, 001115/30-8-2016, 753/6-10-2017, 9506/19-6-2020, 9566/7-7-2020, 131555/6-5-2022, 156972/26-8-2022, 167825/13-10-2022.

¹⁰ Πρβλ. απόφαση ΔΠρλαρ 546/22.

διατάξεις του Κεφ. Β΄ του ν. 3429/2005. Τούτο διότι ο ν. 4354/2015 ορίζει ως κρίσιμο χρόνο, για την εξαίρεση του φορέα από τις διατάξεις του, την 1-1-2016, χρονικό σημείο κατά το οποίο η υπό ειδική εκκαθάριση ΑΤΕ ΑΕ δεν ενέπιπτε στις διατάξεις του Κεφ. Β΄ του ν. 3429/2005, διότι δεν πληρούσε πια τις προϋποθέσεις της οργανωμένης αγοράς. Ως εκ τούτου, εφόσον συντρέχουν σωρευτικά τα κριτήρια της κατηγορίας (α) της περίπτωσης στ΄ της παρ. 1 του άρθρου 7 (επίτευξη κρατικού ή δημόσιου σκοπού, εποπτεία, διορισμός και έλεγχος της πλειοψηφίας της Διοίκησής της από το Δημόσιο), εφαρμόζονται οι διατάξεις του ν. 4354/2015 και είναι δυνατή η αναγνώριση δημόσιας προϋπηρεσίας στην Αγροτική Τράπεζα ΑΕ για μισθολογική εξέλιξη του υπαλλήλου.

41. Κατά τη γνώμη της μειοψηφίας, που απαρτίσθηκε από τους Σ. Σπυρόπουλο και Δ. Χειμώνα, Νομικούς Συμβούλους του Κράτους (ψηφοί 2), από τον συνδυασμό των ανωτέρω διατάξεων των άρθρων 7 παρ. 1, 2 και 11 παρ. 4α του ν. 4354/2015, οι οποίες πρέπει να ερμηνεύονται στενά, λόγω του μισθολογικού τους περιεχομένου (πρβλ. ΝΣΚ 135/2022, σκ. 31), συνάγεται ότι ως «προϋπηρεσία» υπαλλήλου, που συνυπολογίζεται για τη μισθολογική του εξέλιξη υπό το καθεστώς του ν. 4354/2015, θεωρείται μόνον εκείνη η οποία έχει διανυθεί αποκλειστικά σε φορείς της παρ. 1 του άρθρου 7 του ν. 4354/2015, είτε ο υπάλληλος υπηρετεί κατά τον χρόνο έναρξης ισχύος του νόμου αυτού (1.1.2016), είτε μεταγενέστερα. Αντίθετα, δεν λαμβάνεται υπόψη για την κατά τις ανωτέρω διατάξεις, μισθολογική εξέλιξη του υπαλλήλου, προϋπηρεσία που έχει διανυθεί σε φορέα (Δημόσια Επιχείρηση, Οργανισμό, Ανώνυμη Εταιρεία - Δ.Ε.Κ.Ο), που υπάγεται στο πεδίο εφαρμογής των διατάξεων του Κεφαλαίου Β΄ του ν. 3429/2005, ακόμα και όταν κατά το χρόνο έναρξης ισχύος του ν. 4354/2015, ήτοι την 1.1.2016, ο φορέας αυτός έχει εξαιρεθεί, για οιαδήποτε λόγο, της υπαγωγής στις διατάξεις του Κεφαλαίου Β΄ του ν. 3429/2005. Τούτο, διότι, κατά την βούληση του νομοθέτη, για την αναγνώριση της προϋπηρεσίας κατά τις ανωτέρω διατάξεις, έχει νομική σημασία το καθεστώς υπαγωγής ή μη του φορέα στις διατάξεις του Κεφαλαίου Β΄ του ν. 3429/2005, κατά και για όσο χρόνο διανύεται η υπό αναγνώριση προϋπηρεσία και όχι το καθεστώς που ισχύει για τον φορέα κατά τον χρόνο έναρξης της ισχύος του ν. 4354/2015. Πάντως, σε κάθε περίπτωση, κατά έννοια των ανωτέρω διατάξεων των άρθρων 7 παρ. 1, 2 και 11 παρ. 4α

του ν. 4354/2015, η αναγνώριση δεν ισχύει για προϋπηρεσία, η οποία διανύθηκε σε φορέα (πιστωτικό ίδρυμα), ο οποίος κατά το διάστημα για το οποίο ζητείται η αναγνώριση τελούσε υπό καθεστώς ειδικής εκκαθάρισης, όπως αυτό του άρθρου 68 του ν. 3601/2007, περί ειδικής εκκαθάρισης πιστωτικών ιδρυμάτων. Και τούτο, διότι ο φορέας που έχει υπαχθεί στο καθεστώς αυτό, δεν πληροί ούτε τις προϋποθέσεις της παρ. 1 περ. στ' και ζ' του άρθρου 7 του ν.4354/2015, καθότι τελεί υπό τη διοίκηση και διαχείριση του ειδικού εκκαθαριστή, υπό καθεστώς περιορισμού των εργασιών του και αποβλέπει αποκλειστικά στην υλοποίηση των σκοπών της εκκαθάρισης, ήτοι τη διευθέτηση των εκκρεμών της σχέσεων και τη διανομή του τυχόν καθαρού ενεργητικού στους μετόχους, για την εξυπηρέτηση των οποίων και μόνο, κατά πλάσμα του νόμου, εξακολουθεί να θεωρείται ότι υφίσταται ως νομικό πρόσωπο. Ενόψει των ανωτέρω, κατά την μειοψηφήσασα γνώμη, η προϋπηρεσία υπαλλήλου στην Αγροτική Τράπεζα της Ελλάδος (ΑΤΕ ΑΕ) που διανύθηκε σε χρονικό διάστημα που η Τράπεζα αυτή υπάγονταν στο καθεστώς των διατάξεων του Κεφαλαίου Β' του ν. 3429/2005, αλλά και στο καθεστώς της ειδικής εκκαθάρισης κατά το άρθρο 68 του ν. 3601/2007, δεν λαμβάνεται υπόψη για τη μισθολογική του εξέλιξη, σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 7 παρ. 1, 2 και 11 παρ. 4α του ν. 4354/2015, ανεξάρτητα από το χρόνο διορισμού του υπαλλήλου αυτού στο Δημόσιο, δηλαδή πριν ή μετά την έναρξη ισχύος του ν. 4354/2015 (1.1.2016).

42. Σε σχέση με την αναγνώριση προϋπηρεσίας δημοσίου τομέα για βαθμολογική εξέλιξη, κατά την ομόφωνη γνώμη του Τμήματος, η Αγροτική Τράπεζα της Ελλάδος ενέπιπτε αρχικά στους φορείς του δημοσίου τομέα, όπως αυτός είχε οριοθετηθεί με τις διατάξεις της παρ. 1 του ν. 1256/1982 και επαναοριοθετήθηκε με το άρθρο 51 του ν. 1892/1990. Συνεπώς, προϋπηρεσία υπαλλήλου στην Αγροτική Τράπεζα ΑΕ, κατά το χρόνο κατά τον οποίο αυτή υπαγόταν στο δημόσιο τομέα, αποτελεί δημόσια προϋπηρεσία κατά την έννοια της παραγράφου 2 του άρθρου 98 του ΥΚ. Στη συνέχεια, όμως, με το άρθρο μόνο του π.δ. 307/1996, η Αγροτική Τράπεζα ΑΤΕ εξαιρέθηκε από τις διατάξεις που αφορούν το δημόσιο τομέα και, συνεπώς, η υπηρεσία υπαλλήλου από 29-8-1996 και εφεξής στον εν λόγω φορέα, δεν θεωρείται πραγματική δημόσια υπηρεσία καθώς δεν έχει διανυθεί σε νπιδ του Δημοσίου, ούτε προκύπτει ότι με βάση ειδικές διατάξεις αναγνωρίζεται ως

πραγματική δημόσια υπηρεσία για βαθμολογική εξέλιξη. Εξάλλου, δεν ασκεί επιρροή ότι κατ' εξαίρεση οι προσλήψεις του προσωπικού της Αγροτικής Τράπεζας διέπονταν από το καθεστώς που διέπει τον ευρύτερο δημόσιο τομέα, καθόσον ο νομοθέτης για την αναγνώριση προϋπηρεσίας προκειμένου για νπιδ, απέβλεπε μόνο στο εάν αυτά ανήκαν στο Δημόσιο κατά το χρόνο παροχής της υπηρεσίας και δεν έθεσε κριτήρια σχετικά με τον τρόπο πρόσληψης του προσωπικού τους¹¹. Η προϋπηρεσία υπαλλήλου στην ΑΤΕ ΑΕ από 29-8-1996 και εφεξής, δύναται να ληφθεί υπόψη ως προϋπηρεσία εκτός δημοσίου τομέα με ανώτατο όριο τα 7 έτη, για βαθμολογική εξέλιξη, σύμφωνα με τη διάταξη της παραγράφου 6 του άρθρου 98 του ΥΚ και να αναγνωριστεί αρμοδίως, μετά από σύμφωνη γνώμη του οικείου Υπηρεσιακού Συμβουλίου, εφόσον συντρέχουν και οι λοιπές προϋποθέσεις (συνάφεια αντικειμένου κλπ.) σύμφωνα με τη διαδικασία του π.δ. 69/2016. Στην προκειμένη περίπτωση, όπως συνάγεται από το διδόμενο ιστορικό, για την υπάλληλο του ερωτήματος, έχει συμπληρωθεί το ανώτατο χρονικό όριο των 7 ετών για αναγνώριση προϋπηρεσίας εκτός δημοσίου τομέα, με την με αριθμ. 151532ΕΞ2023/16-10-2023 απόφαση της Υπηρεσιακής Γραμματέως του Υπουργείου Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών και επομένως, δεν είναι δυνατή η αναγνώριση της προϋπηρεσίας της εκτός δημοσίου τομέα και στην Αγροτική Τράπεζα της Ελλάδος ΑΕ.

Απάντηση

43. Με βάση τα προεκτεθέντα, στο ερώτημα που υποβλήθηκε, το Νομικό Συμβούλιο του Κράτους (Α' Τμήμα) γνωμοδοτεί ως εξής:

Στο πρώτο σκέλος, κατά πλειοψηφία, ότι η Αγροτική Τράπεζα της Ελλάδος ΑΕ, που κατά τον χρόνο έναρξης ισχύος του ν. 4354/2015 (1-1-2016) τελούσε υπό εκκαθάριση και συνεπώς υφίστατο κατά πλάσμα δικαίου, αποτελεί νπιδ που ανήκει στο κράτος και φορέα της περίπτωσης στ' της παραγράφου 1 του άρθρου 7 του νόμου αυτού, και, επομένως, είναι δυνατή η αναγνώριση δημόσιας προϋπηρεσίας για μισθολογική εξέλιξη του υπαλλήλου, με βάση τις διατάξεις του ν. 4354/2015.

---

¹¹ ΔΕφΛαρ 121/2020.

Στο δεύτερο σκέλος, ομόφωνα, ότι προϋπηρεσία υπαλλήλου που διανύθηκε στην Αγροτική Τράπεζα της Ελλάδος ΑΕ, κατά τον χρόνο κατά τον οποίο αυτή υπαγόταν στον δημόσιο τομέα, δηλαδή μέχρι και την 28-8-96, αποτελεί δημόσια προϋπηρεσία για βαθμολογική εξέλιξη, κατά την έννοια της παραγράφου 2 του άρθρου 98 του ΥΚ.

Στο τρίτο σκέλος, ομόφωνα, ότι προϋπηρεσία υπαλλήλου που διανύθηκε στην Αγροτική Τράπεζα της Ελλάδος ΑΕ από 29-8-1996 και εφεξής, οπότε έπαυσε να υπάγεται στον δημόσιο τομέα δυνάμει του π.δ. 307/1996, δύναται να ληφθεί υπόψη ως προϋπηρεσία εκτός δημοσίου τομέα με ανώτατο όριο τα 7 έτη για βαθμολογική εξέλιξη, σύμφωνα με τις διατάξεις της παρ. 6 του άρθρου 98 του ΥΚ και του π.δ. 69/2016, υπό την προϋπόθεση ότι δεν έχει ήδη συμπληρωθεί το ανώτατο χρονικό όριο των 7 ετών με αναγνώριση προϋπηρεσίας εκτός δημοσίου τομέα σε άλλους φορείς.

ΘΕΩΡΗΘΗΚΕ

Αθήνα, 11 Μαρτίου 2024

Η Πρόεδρος

Η Εισηγήτρια

**Στυλιανή Χαριτάκη
Αντιπρόεδρος ΝΣΚ**

**Γεωργία Παπαδάκη
Νομικός Σύμβουλος του Κράτους**